

strege det her —, at paa dette Omraade saavel som paa hele den sociale Lovgivning har Ludvig Bramsen været saa fremseende, at han har været en halv Snes Aar forud for sin Tid, og at være en halv Snes Aar forud for sin Tid er noget, der falder i uendelig faa Politikeres Lod.

Vore Fagforeninger ere i Virkeligheden kun en Menneskealder gamle. De, vi havde i Begyndelsen af 70'erne, bleve slaaede ihjel under de daarlige Tider i Slutningen af 70'erne, saa at de, vi nu have, egentlig kun ere 30 Aar gamle. Og naar De saa ville drage en Sammenligning mellem den Gang og nu, se De, at den Gang havde vi ikke nogen videre Organisation blandt Arbejderne, og det, vi havde, blev i det øvrige Samfund foragtet og betragtet som statsfarligt. Nu er der 120,000 Arbejdere organiserede, og de anerkendes som en af Rigets Stænder. Den Gang blev den individuelle Aftale anset for det korrekte, den kollektive blev anset for et frygteligt Indgreb i Arbejdsgivernes Ret. Nu er den kollektive Aftale af alle anset for det mest hensigtsmæssige. Den Gang var der Enevælde blandt Arbejdsgiverne, nu er der ganske vist et stærkt Monarki, men dog et konstitutionelt Monarki. Forslaget her faar for saa vidt sin Interesse, som det giver Fagforeningerne den sidste store Anerkendelse som en af Rigets Stænder.

Naar man nu vil spørge: Er det godt, at man giver denne Anerkendelse? kommer man i Virkeligheden ind paa en Dom over vore Fagforeninger. For mig staar det saaledes, at Fagforeningerne ere og vare et Samfundsgode. Først og fremmest ere de det for Arbejderne selv. I 70'erne stod Arbejderne paa Grænsen til at overgaa til Industrien og stod meget ofte under Forhold, hvor de ikke kunde haabe at blive Mestre, og som uorganiserede havde de i Virkeligheden intet Sted at hælde deres Hoveder. Men ved Oplivelsen af de gamle Svendelav fik de den gensidige Understøttelse, som var nødvendig. De Herrer maa huske paa, at Fagforeningerne have tvende Formaal, idet de ere ikke blot Kamporganisationer, men ogsaa Understøttelses- og Spareorganisationer. Dette fremgaar bl. a. af den Omstændighed, at der fra 1905 til 1908 er anvendt af Fagforeningerne ialt 5 Mill. Kr., hvoraf Halvdelen er gaaet til gensidig fredelig Understøttelse, til syge og fattige, og kun Halvdelen er anvendt til Strejkehjælp.

Yderligere have Arbejderne faaet en voksende Selvfølelse, en Selvfølelse, der

ganske vist ofte har givet sig mærkelige Udslag baade overfor Arbejdsgiverne og andre, der ere komne i Berøring med dem, og jo lavere Arbejderne staa, desto stærkere bliver dette Udslag. Desværre viser det sig, at Arbejderne ikke altid forstaa, at denne Selvfølelse og Selvagtelse ikke behøver at være i Strid med almindelig Høflighed og beskeden Optræden. Der er mange Mestre, der med en vis Ret beklage sig over det Rethaveri, som jævnligt kommer frem hos Arbejderne. Der er en Mester, der har beklaget sig derover til mig og sagt: Det er saa vanskeligt selv i Smaating at diskutere med mange af mine Arbejdere, for en Del af dem er som raadne Æg, de se Fornærmelser, hvor ingen saadan er tilsigtet.

Ogsaa paa Lønombraadet have Fagforeningerne hjulpet Arbejderne. De Omraader, hvor Fagforeningerne have bragt Lønnen til at stige, ere for det først der, hvor vedkommende Fagforeninger faktisk have haft Monopol, bl. a. gælder dette Bygningshaandværkerne. Endvidere gælder det Fag, hvor Arbejderne staa særlig højt, f. Eks. Typograferne. Naar disse faktisk ere rykkede op i Middelstanden, er det Fagforeningernes Skyld. Dernæst have Fagforeningerne ogsaa gjort Gavn paa et andet Punkt. Den enkelte Arbejder er ikke længere undergoven en tilfældig Arbejdsgiver. Selv om Lønniveauet er nok saa højt, kan det godt ske, at den enkelte Arbejder kommer til at staa meget daarligt, fordi han tilfældigt ikke kan finde den rette Arbejdsgiver at være hos. Med andre Ord: Vilkaarlighed i Lønansættelsen fra den enkelte Arbejdsgivers Side er udelukket. Derimod er jeg ikke saa sikker paa, at det forholder sig rigtigt med, at Fagforeningerne have hævet Lønniveauet i al Almindelighed. Det store, brede Lønniveau sættes nærmest efter Arbejdsmuligheden og Antallet af disponible Arbejdere, og jeg tror ikke, at Fagforeningerne paa det Punkt have virket saa meget, som man ofte angiver. Af Historien kan man se, at der har været Perioder, hvor Lønnen har været større end nu, og at der har været Lande, hvor Lønnen i Virkeligheden er betydeligt lavere end i Danmark, uagtet Organisationerne i de nævnte Lande have været stærke nok. Det tør jeg nu imidlertid ikke udtale mig bestemt om, men jeg har dog lagt Mærke til, at Grundrenten, Detailhandlertillæget og Varepriserne have en ganske mærkværdig Evne til at følge lige i Hælene paa Arbejdslønnens Stigning.

Naar vi tale om, hvorvidt Fagforenin-